

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВОСТІ

STRATEGIC MANAGEMENT OF INDUSTRY DEVELOPMENT

УДК 658.589

<https://doi.org/10.32843/infrastruct37-117>**Гавкалова Н.Л.**

д.е.н., професор, завідувач кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Бабарицький О.В.
 к.е.н., заступник начальника Військово-юридичного інституту з навчальної та наукової роботи – начальник навчального відділення Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Gavkalova Nataliia

Simon Kuznets Kharkiv
 National University of Economics

Babarytskyi Oleksandr

Law Institute of Educational
 and Scientific Work

Yaroslav Mudryi National Law University

В статті розглянуто основні стратегічного управління розвитком промисловості. Представлене авторське бачення стратегічного управління, яке являє собою синтез стратегічного бачення та стратегічного планування. Розроблено етапи розробки стратегічного управління на прикладі галузі, які поєднують ретроспективний аналіз стратегій і особливостей їх моделювання; формулювання головних цілей; збір і компонування стратегічних інструментів; реалізацію стратегій; контроль і коригування стратегій. Досліджено особливості формування стратегічного управління на промисловому підприємстві та описано можливість побудови трендових моделей. З'ясовано необхідність урахування витрат на персонал при здійсненні стратегічного управління, зокрема в процесі формування стратегій ефективного управління промисловим підприємством.

Ключові слова: стратегічне управління, промисловість, трендові моделі, підприємство, витрати на персонал.

В статье рассмотрены основы стратегического управления развитием промыш-

ленности. Представлено авторское видение стратегического управления, которое представляет собой синтез стратегического видения и стратегического планирования. Разработаны этапы формирования стратегического управления на примере отрасли, которые включают ретроспективный анализ стратегий и особенностей их моделирования; формулирование основных целей, сбор и компонование стратегических инструментов; реализацию стратегии; контроль и корректировку стратегии. Исследованы особенности формирования стратегического управления на промышленном предприятии и описаны возможности построения трендовых моделей. Обоснована необходимость учета расходов на персонал при осуществлении стратегического управления, в частности, в процессе формирования стратегии эффективного управления промышленным предприятием.

Ключевые слова: стратегическое управление, промышленность, трендовые модели, предприятие, расходы на персонал.

The article deals with the basic strategic management of industrial development. The domestic industry has been in a state of transformation for a long period of time, which has led to the existence of such negative phenomena, as unsustainable development, the decrease in the level of competitiveness of domestic products, the absence of a clear development strategy, which should ensure the progress to the expected state of any system. Thus, given the current realities, the problem of this article is relevant and timely, and strategic management becomes one of the most effective tools that should be used to ensure the development of all spheres of national economy. The main goal of this paper is theoretical and methodological substantiation of strategic management development at both the industrial branch level and at the level of an industrial enterprise. This study combines a new theoretical and methodical approach to understanding the key focus of the strategic management formation for providing the industry development. At the industrial enterprise level, the presented stages can be adapted. In particular, with respect to the proposed sequence, it is important to formulate the main goals and to develop predictive models to identify the extent of the as an example of the quality of personnel cost management. Therefore, by applying fuzzy set theory, we can determine the quality of personnel cost management and suggest that the level of its influence on ensuring the effective management at industrial enterprises can be identified. For this purpose it is proposed to apply a method of trend projection, which will allow not only to determine the presence of correlation between indicators, but also to make a forecast on the basis of trend models. The author's vision of strategic management, which is a synthesis of strategic vision and strategic planning, is presented. The stages of strategic management development on the example of an industry, which combine retrospective analysis of strategies and features of their modeling; formulation of the main goals, collection and layout of strategic tools; implementation of the strategy; control and adjust strategy are developed. The peculiarities of strategic management formation at an industrial enterprise are investigated and the possibility of constructing of trend models is described. The necessity to consider personnel costs in strategic management is clarified, in particular in the process of forming the strategy of effective management of an industrial enterprise.

Key words: strategic management, industry, trend models, enterprise, personnel costs.

Постановка проблеми Вітчизняна промисловість протягом тривалого періоду часу знаходилась у стані трансформації, що зумовило існування негативних явищ, таких як несталий розвиток, зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції, відсутність чіткої стратегії розвитку, яка повинна забезпечувати хід до очікуваного стану будь-якої системи. Таким чином, проблема, якій присвячена дана стаття, з огляду на сучасні реалії, є актуальною та своєчасною, а стратегічне управління перетворюється на один з найбільш дієвих інструментів, використання якого має забезпечити розвиток всіх сфер національного господарства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методичні аспекти формування стратегії та стратегічного управління розвитком промис-

ловості досліджуються у наукових працях відомих вчених: І. Ансофф [1], В. Веснін [2], В. Кафідов [2], І. Кобушко [3], І. Скляр [3], Р. Фатхутдінов [6] та інші. Враховуючи фундаментальні та прикладні здобутки представлених науковців, акцентуємо увагу на наявності недостатнього обґрунтування процесу формування стратегії управління розвитком різних галузей промисловості, що підтверджує своєчасність даного дослідження.

Постановка завдання. Таким чином, метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування розробки стратегії управління як на рівні галузі, так і на рівні промислового підприємства. Забезпечення ефективного управління передбачає вирішення різних задач, серед яких особливе місце займає стратегічне планування і розробка відповідних стратегій.

Виклад основного матеріалу. Стратегічне планування сприймається як умова ефективного управління і тому інтерпретується як процес проєкції ймовірного майбутнього, діяльність, яка спрямована на конструювання комплексної моделі розвитку галузі, яка ґрунтується на забезпеченні сталого розвитку економіки країни в цілому. У свою чергу, результатом стратегічного планування є перспективні цілі та стратегії, що знаходять своє відображення в стратегічних планах і програмах на всіх рівнях управління.

Окрім цього, стратегічне планування сприймається також як засіб подолання впливів та нестабільності зовнішнього та внутрішнього середовища, акумулюючи в собі такі сильні сторони як забезпечення найбільш ефективного розподілу ресурсів; сприяння вибору нових сценаріїв майбутнього; мінімізація впливу нераціональних рішень і покращення ефективності управлінських рішень; сприяння баченню перспектив розвитку як на макрорівні (держава, галузь), так і на макрорівні (підприємство). Формування стратегії ефективного управління є основою всього процесу стратегічного планування, який з урахуванням якості процесу управління може реалізовуватися в такій послідовності (на прикладі галузі):

Етап 1. Ретроспективний аналіз стратегій і особливостей їх моделювання. Включає дослідження ситуації у зовнішньому середовищі та визначення ключових проблем функціонування галузі та екзогенних і ендогенних факторів впливу на її розвиток.

Етап 2. Формулювання головних цілей, за допомогою яких визначаються пріоритетні напрями забезпечення ефективного управління та обґрунтовуються критерії розподілу ресурсів, і розробка прогнозних моделей для виявлення ступеню впливу якості управління на стан галузі.

Етап 3. Збір і компонування стратегічних інструментів, що здійснюється в контексті побудови матриці позиціонування галузі з урахуванням рівня забезпечення ефективного розподілу ресурсів та ступеню впливу можливих ризиків.

Етап 4. Реалізація стратегії. Важливим завданням на цьому етапі є забезпечення просування у напрямку досягнення стратегічних цілей забезпечення ефективного управління при максимальному пристосуванні до реальних умов.

Етап 5. Контроль і коригування стратегії. Важливо означити такі контрольні точки, які найкращим чином відображають досягнуті результати і дають попередню оцінку доцільності продовження робіт в даному напрямку.

На рівні промислового підприємства представлені етапи можливо адаптувати. Зокрема, щодо запропонованої послідовності, важливим є формулювання головних цілей та розробка прогнозних моделей для виявлення ступеню

впливу як приклад якості управління витратами на персонал. Тому в результаті застосування теорії нечітких множин можна визначити якість управління витратами на персонал та запропонувати виявити рівень її впливу на забезпечення ефективного менеджменту на промислових підприємствах. Для цього запропоновано застосувати метод проєціювання тренда, що дозволить не тільки визначити наявність зв'язку між показниками, але й зробити прогноз на базі трендових моделей.

Вибір даного методу аналізу часових рядів у дослідженні пояснюється можливістю нівелювання слабких сторін інших методів: метод ковзаючої середньої занадто простий для створення точного прогнозу; метод експоненціального згладжування можна застосовувати тільки у відносно стабільних умовах розвитку системи без різких змін факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища (тобто даний метод не дозволяє врахувати вплив цих факторів).

Зазначимо, що розвиток процесів на підприємстві складається з деякої стійкої тенденції (тренда) і випадкової складової, яка виражається в коливаннях показника навколо тренда. Лінії тренда згладжують динамічний ряд, виявляючи загальну тенденцію. вони дозволяють графічно відображати тенденції даних і прогнозувати їх подальші зміни [4]. Акцентуємо увагу, що з трендових моделей в прогнозуванні найбільш широко використовуються наступні види [5]:

- 1) лінійна: $y = a + bx$;
- 2) степенева: $y = ax^b$;
- 3) логарифмічна: $y = a \ln(x) + b$;
- 4) експоненціальна: $y = ae^{bx}$.

Коректний вибір типу лінії тренду, що забезпечує найбільшу точність апроксимації, багато в чому визначає якість прогнозу. Отже, для побудови трендової моделі в середовищі MS Excel на основі даних динамічного часового ряду для кожного підприємства можна побудувати точкову діаграму та запропонувати набір трендових моделей – лінійну, степеневу, експонентну, логарифмічну.

Необхідно зазначити, що тип трендової моделі зі значенням R^2 максимально близьким до 1 забезпечує найбільшу точність апроксимації і дозволить отримати найбільш точний прогноз. Прогноз на базі трендових моделей ґрунтується на припущенні, що всі фактори, що діяли в базовому періоді, і взаємозв'язок цих факторів залишаться незмінними і в прогнозованому періоді.

Авторами проведені дослідження щодо розробки можливої стратегії на промислових підприємствах м. Харкова. Результати продемонстрували необхідність урахування значної ролі персоналу в процесі формування стратегії ефективного управління підприємством, зокрема витрати на персонал [7]. Незважаючи на існування різного ступеня

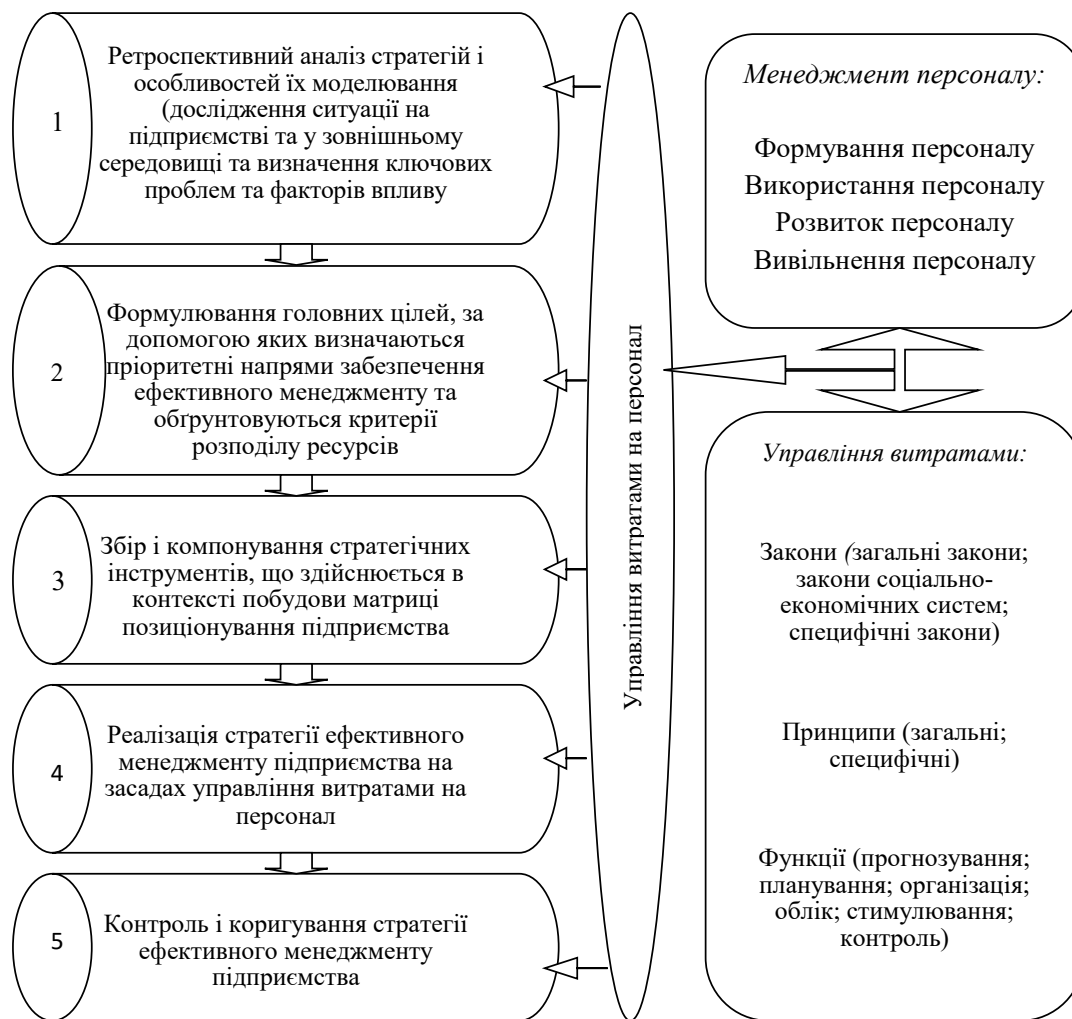

Рис. 1. Процес формування стратегії ефективного управління промислового підприємства на засадах управління витратами на персонал

Джерело: побудовано авторами

сили зв'язку, були визначені загальні позитивні тенденції впливу якості управління витратами на персонал на забезпечення ефективності менеджменту на досліджуваних підприємствах.

Таким чином, моделі дозволяють визначити прогнозований рівень ефективного менеджменту, враховуючи існуючий рівень якості управління витратами на персонал. А процес формування стратегії ефективного менеджменту підприємства на засадах управління витрат на персонал має враховувати той факт, що управління витратами на персонал функціонує на основі поєднання менеджменту персоналу та управління витратами підприємства (рис. 1).

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, розроблений науково-методичний підхід щодо формування стратегії ефективного управління промисловістю з акцентами на інтегральному оцінюванні рівня забезпечення ефективного управління підприємства і побудові моделей прогнозування. Слідування запропонованому підходу дозволить забезпечити роз-

робку стратегії управління відповідно, на рівні промисловості та моделювати стратегію на рівні підприємства. Крім цього, з метою прогнозування інтегрального показника ефективного управління підприємством можна розробити низку трендових моделей, що у підсумку сприятиме мобілізації наявних ресурсів, оптимізації всіх можливих витрат задля можливості реалізації дієвої для певного підприємства стратегії.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ансофф І. Стратегический менеджмент / І. Ансофф. – СПб. : Питер, 2014. – 344 с.
2. Веснин В. Р. Стратегическое управление / В.Р. Веснин, В. В. Кафидов. – СПб. : Питер, 2011. – 256 с.
3. Кобушко І. М. Стратегічне управління / І.М. Кобушко, І.Д. Скляр. – Суми : Вид-во СумДУ, 2010. – 228 с.
4. Крушевський А. В. Справочник по экономико-математическим методам и моделям / А. В. Крушевский. – М. : Экономика, 2003. – 196 с.

5. Ус С. А. Моделі й методи прийняття рішень / С.А. Ус, Л.С. Коряшкіна; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – 300 с.

6. Фатхутдинов Р. А. Стратегический менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. – М. : ЗАО «Бизнес школа «Интел-Синтез», – 2013. – 416 с.

7. Гавкалова Н. Л., Бабарицький О. В. Науково-методичний підхід до формування стратегії ефективного менеджменту підприємства / Науковий журнал «Бізнес інформ» – 2018. – № 4. – С. 424–429.

REFERENCES:

1. Ansoff I. Strategicheskij menegment / I. Ansoff – SPb.: Piter. 2014. – 344 s.

2. Vesnin V.P. Strategicheskoe upravlenie / V. P. Vesnin, V. V. Kafidov. – SPb.:Piter, 2011. – 256 s.

3. Kobushko I. M. Strategichne upravlinnya / I. M. Kabushko, I. D. Sklyar. – Sumy: Vid-vj SumDu, 2010. – 228 s.

4. Krushevskiy A.V. Spravochnik po ekonomiko-matematicheskim metodam I modelyam / A.V. Krush-evskiy. – M.: Ekonomika, 2003. – 196 s.

5. Us S. A. modeli j metody pryjnyattya rishen / S.A. Us., L.S. Koryashkina: M-vo osvity I nauky Ukrainy, Nats. Girn. Un-t. – D.: NGU, 2014. – 300 s.

6. Fathutdinov R. A. Strategicheskij menegment / R. A. Fathutdinov. – M. : ZAO " Biznes shkola : Intel-Sintez", – 2013. – 416 s.

7. Gavkalova N. L., Babarytskiy O. V. Naukovo-metodichnyi pidhid do formuvannya strategii efectyvnoho menegmentu pidpnyemstva / Naukovyi zhurnal " Biznes inform" – 2018. – № 4. – S. 424–429.